ԽԶ. ՏԱՐԻ Թիւ 20 | 13/25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1896 | 20 ՐԷՃԷՊ 1314 | ՇԱԲԱԹ

درعلیه‌ده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել Առ Խմբագրութիւն
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԳՐՈՅ
Նորատունկեան խան ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ

Direction du Journal "MASSIS„
Galata, CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues aux Bureaux du journal

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դհկն. արծ.	75
» »	Վեցամսեայ	» »	40
Գաւառներու »	Տարեկան	» »	100
» »	Վեցամսեայ	» »	50
» »	Եռամսեայ	» »	25
Օտար երկրի »	Տարեկան	ֆրանք	25
Ռուսիոյ »	»	րուբլի	10
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կընդունուի.			115

դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Հետեւեալ տան տպագրական մելանով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

10 ՓԱՐԱ — ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԻՆԿԱԾ ԲԱՐՔԵՐ

Մինակ «Իզմիրի տոհմային կեանքը» չէ «Անդունդին եզրը հասած»․ «Փըրկարար յետադարձը» զոր կը մաղթէր Որբերեան, պէտք է ուրիշներու ալ։

Գերմանացի փիլիսոփայ մ'ըսած ըլլայ կարծեմ. «Երկիր է որ գործէ զմարդ» գեղեցիկ հակադրութիւն Ս. Գրքի «Մարդ է որ գործէ զերկիր» ին։ Իսկ հիմա որ մարդիկ աւելի քաղաքներու մէջ կապրին, ոչ երկիրը կը մշակեն, ոչ բնութեան ներգործող ու շինիչ տեսարաններուն առջեւ կը գտնուին ազդուելու համար, ո՞վ է որ «Գործէ զմարդ»․— Քաղաքակրթութիւնը։

Ատեն մը, մարդն ստրկաբար պատրաստեց քաղաքակրթութիւնը․ հիմա քաղաքակրթութիւնն է որ կը պատրաստէ մարդը։

Ատեն մը երբ մարդկային ընկերութիւնը նախնական վիճակի մէջ էր, [illegible]ը ընտանեկան ու գիւղական շրջանակէն դուրս չէր ելներ։ Ցարգանքը, զոր մարդ իր ծանօթներուն պարտական է, այդ զուարճութեանց վերեւ կեցած՝ հովուերգական անմեղութիւն մը կուտար անոնց։

Քաղաքակրթութիւնն եկաւ ու Մարկոս աղբօր միամիտ միմոսութիւններուն, որ բարեկենդանին մեր ծիծաղը պիտի շարժէին, Կիրակոս աղբօր [illegible]ին ու [illegible]ին, որ մեր հաւաքական ուրախութեանց միակ դուռը կը կազմէին, յաջորդեց ջութակն ու քնարը որոնք [illegible]ներու մէջ մեր ջիղերը դող պիտի հանէին, Վէնիւսի աղջկան մը թրթռուն ձայնին օգնութեամբ։

Վայելքը գգլիչ էր․ երեւակայութիւնն ալ պէտք չունէր դաշտի մը գեղանկար տեսարանը փնտռելու, կամ ճակի մը անուշ պատկերն երազելու, հո՛ն իրենց ձեռքին տակ, տրամադրելի յաւէրժհարսեր կային։

* *

Ուր որ խուժեց քաղաքակրթութիւնը, հոն տուներէն սրբուեցան ընտանեկան զուարճութիւնները․ տան կեանքը տեղի տուաւ փողոցի կեանքին։

— Սէ՛ գրակ ժամադիր կըլլա՞ս ինծի։

— Ո՞ւր։

— Սա՛ քաֆէ շանթանը․ կէս օրին ճաշէ յետոյ, երեկոյ՝ ճաշելէ առաջ, կիրակի՝, եկեղեցիի ատեն։

Ու մեր երիտասարդները իրենց գործի օրերէն ժամեր գողցան, իրենց կիրակի ու տօն օրերն ամբողջովին յատկացուցին հեշտաբոյր տեսարաններու։ Հերիք չէր սա, իրենց գիշերներն ալ նուիրեցին լկտի ներկայացումներու եւ ջիղերու տառապանքի մը մէջ մեզի թողուցին ջախջախուած մարմին մը։

Մարմնով հիւանդ, հոգիով ալ հիւանդ․ կա՛մ սառեցան հիւանդանոցի մը մէկ անկիւնը կամ իրենց մառաշ յաջորդներուն փոխանցեցին սիֆիլիսի ժառանգը կեղերն ու ջլախտի դողդոջումները։ Եթէ այս նկարագիր անցեալ մ'է սահմանափակ՝ նաեւ ներկայ մ'է աւելի ընդարձակ․ Իզմիրի նոր սերունդի մէկ [illegible] պարծանքը թող ըլլայ այսօր, առողջութեան ու բարոյական քայքայումին մէջ իր կատարած յաջողակ դերը․ մինչեւ տարիներ առաջ Իզմիրի կրթական ու բարոյական զարգացման մակարդակն աւելի բարձր կը գտնէինք Պոլսոյ զարգացման մակարդակէն։ Կերեւի թէ պարունք մը վերապահած էին այդ նորեր․ իրե՛նք, շօշափո՛ղ մարդիկ, Եպիկուրիոսներ․ ի՞նչ պէտք ունէին հետեւելու այն ճամբուն ուրկէ քալեցին Մամուրեան, Ոսկան, Չիլինկիրեան, Կոստանդ եւ ուրիշներ։

* * *

—Ամէն մարդ իր անձին տէրն է, ինչ է սա հրապարակագրութիւնը որ հիմա ասոր, վաղը անոր օձիքէն կը բռնէ։ Ես անձիս տէրն եմ. խմելը ցեխի մէջ կը թաթխեմ, խաղերու նախընտրած վայրերն ես ալ կընտրեմ, ո՞վ կըրնայ ինծի բան մ'ըսել։

—Բեզի կրնայ մէկէ աւելի բան ըսել այն քաղաք որ ծնաւ քեզ։ Դու երբ անհատ կրնաս ինքզինքդ ծով նետել․ բայց երբ գիւղդ փողոցին մէջ առնեն, կը վերցնեն փոսի մը մէջ կը թաղեն, օդը ժահաբոյր կաղերէ փրկելու համար։ Կա՛մ երբ քաղաքացի օգտակար պիտի ըլլաս քեզ շրջապատողներուն, կամ երբ մակաբոյծ (բարազիդ) պիտի հալածուիս, ո՛ւր, ի՞նչ դիրքի մէջ ալ գտնուիս։

Առողջ բարքերու յախտենական կռիւն է այս ինկած բարքերու դէմ։

Գ. Ա.

ԺԱՆՏԱՏԵՆԴԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

[illegible]․ — Պոլսոյ շըրջականները բազմաթիւ համբաւաւոր ջրեր կան, երկար պիտի ըլլի մէկիկ մէկիկ անոնց անունը տալ։ Բայց գոնէ ամէն մարդ լսած է Գանըլը Գավագ, Գարա Գուլագ, Հիւնքեար Սույու, Կէօզ Թէփէ, Գաւշ Տաղ, Քէչէ, Ֆըլթըգ, Միւթէվէլլի, Քեօթանէ, Շիֆա, Ճըրճըր, Ֆընտըգ, Թաշ տէլէն, Չամլըճա եւ ուրիշ ջուրերու անունները։ Այս ջուրեր ընդհանրապէս ընտիր են եւ ունին խըմելու ջուրի բոլոր յատկութիւնները։ Բայց այդ ջուրեր դէչ պայմաններու ներքեւ կառնուին եւ կը փոխադրուին տուներ։ Ս[illegible]ներու պզտիկ տակառները (Փըչի) կը մնան միշտ թաց եւ ըրնաւ չեն մաքրուիր, որով կը դառնան կը լլան բոյն մը մանրէներու որոնք տակառներէն կը փոխադրուին տանը կարասին (քիւփ) մէջ, ուր բնակութիւն կը հաստատեն ու հազարաւոր թոռներու տէր կըլլան։ Մենք չենք խօսիր Պելկրատ գիւղի [illegible]ներուն վրայ որոնց շուրջերը բոլորովին ապականուած են։ Ուրիշ սխալ մ'ալ, զոր շատ դժուար է արմատախիլ ընել Պոլսոյ ժողովուրդին մէջէն, սա է որ Թաքսիմի ջուրին յըստակութեանը, կակուղութեանն ու թեթեւութեանը մեծ հաւատք կընծայեն։ Այս ջուրեր կրնան գործածուիլ լուացքի եւ պարտէզները ջրելու, բայց երբ խըմելու ջուր՝ երբե՛ք։

Ինչպէ՞ս հասկնալ թէ Պէլկրատի ջուրերը անդի մանրէներ կը պարունակեն՝ թէ զանոնք բնաւ խմելու չէ։ Բաւական պիտի համարուի՞ եթէ ըսենք թէ երեք տարի կայ որ այդ գիւղի բընակիչներ թողուցին իրենց բնակութիւնը որովհետեւ տենդը կը տառապեցնէր զիրենք եւ թէ հիւանդացողներու աղտոտութիւնները առդին անդին նետուած՝ ապականեցին ջուրի [illegible]ները։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ
ԻՄ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Ա.

Մասիսի երեւումն համակրութեամբ ողջունուեցաւ Պոլսոյ ուսումնասէրներէն, որք՝ չմոռնանք ըսել՝ առանց պարծելու՝ կըրնային մատի վրայ համրուիլ։

Մասիս տաջողներուն ամենամեծ մասը՝ սեղանաւորներէն ու վաճառականներէն զատ՝ շուկայի արհեստաւորներ կամ խանութպաններ էին, գլխաւորապէս ոսկերիչ, ժամագործ, տարազավաճառ, որք՝ արդարը խօսելով՝ ազդեցիկ անձանց անհաճոյ չլինելու նկատողութեան զոհեր էին (*)։ Շատերն եւ ոչ իսկ վրան կը նայէին, որովհետեւ եթէ կարդային իսկ՝ չէին հասկնար։ Իրենց գործածած սովորական լեզուն թուրքերէն էր, կամ ի հարկին՝ անճոռնի ռամկօրէն մը, որոյ քանի մը խնչերանքը տակաւին կը տեսնուին մեր արդի լեզուին մէջ, եւ խնամով կը պահուին մեր նոր գրիչներու մի քանիէն՝ իբրեւ հայրենի նախնական աւանդ։

Գիտնալով բաժանորդներուս մեծագոյն մասին այս դժկամակ վիճակը, ջանացի, մանաւանդ ի սկզբան, հնար եղածին չափ պարզ լեզուով գրել, դիւրահասկնալի ըլլալու համար, բայց դարձեալ տրտունջը պակաս չէր։ Բաղում տարիներ պէտք եղան, որպէս զի ժողովուրդը տակաւ առ տակաւ վարժուէր Մասիսի պարզ աշխարհաբառն հասկընալու։ Ուրախ եմ այժմ, որ իմ փափաքն ու ջանքը լիովին պսակուած կը տեսնեմ։ Եթէ խմբագրական ամբողջ ասպարեզիս մէջ մխիթարական վարձատրութիւն մը տեսած եմ, այս է միայն, բառ կարի ծառայած ըլլալ մեր արդի լեզուին կազմակերպման եւ հայ ժողովրդին մէջ տարածման։ Անպատում գոհութիւն եւ ներքին ինձ ըսել՝ տեսակ մը պարծանք կ'զգամ երբ կը տեսնեմ ոչ միայն երիտասարդներ ու երիտասարդուհիներ, այլ մինչեւ իսկ 40—50 տարեկան ազգայիններ, որք մաքուր հայերէն կը խօսին ըստ բաւականի կանոնաւոր․ բան մ՚ որ ասկէ 35—40 տարի առաջ հրաշք կրնար համարուիլ։

Զմոռնամ աւելցնել թէ հայ ժողովրդին անընթերցասէր վիճակին մէջ լրագրապետներն ալ յարգ կամ նշանակութիւն չունէին ռամկին առջեւ․ պարզապէս [illegible] էին՝ սուտ իրաւ [illegible] տուող. այս անունը կուտային ինծ (**) երբ իմ վրայ խօսէին՝ առանց իմ ներկայութեան։ Ցրուիչիս եւ իմ մէջ տարբերութիւն չէին դներ․ ընդհակառակն անոր հետ աւելի ակնածութեամբ կը վարուէին՝ ձայնը հաստ եւ ընչացքն աւելի մեծ լինելուն պատճառաւ։

Այս առթիւ պատահած միջադէպ մ'անպատեհ չեմ համարիր յիշել։

Խմբագրութեան սկիզբս երեք-չորս ամիս յետոյ, Համբարձման տօնին նախընթաց կիրակի օրը Խորասանճեան Պետրոս ամիրային տունը գտնուելով, տեսակցութեան միջոցին ըսաւ ինծ թէ «Հարկաւ հինգշաբթի օրը դուն ալ հիւանդանոց պիտի գաս։—Այո, կուգամ ըսի ; եթէ Ս. Պատրիարքն ինծ ալ հրաւէր գրէ։— Հարկաւ կը գրէ, ես կյիշեցունեմ իրեն» ըսաւ։

Արդարեւ եկաւ հրաւէրն, եւ հինգշաբթի առաւօտ Ցենէրի Բիրէմիս—Մահալլէսի կոչուած թաղէն, ուր կը բնակէի, վար իջայ, ձի մը վարձեցի եւ հիւանդանոց գնացի։ Ս. Պատրիարքը պատարագ մատուցանելով, խուռն բազմութիւն գիզուած էր մատուռին մէջն ու շուրջն, եւ ներս մտնել անհնարին էր։ Հարկադրեցայ նստելու տեղ մը գտնել, եւ սենեակի մը բաց դուռը տեսնելով՝ ներս մտայ եւ աթոռակի մը վրայ նստայ։ Սենեակին ճակատի բազմոցին վըրայ երեք մարդ նստած կը խօսակցէին թուրքերէն։ Երբ զիս տեսան՝ սկսան հարցընել իրարու թէ ո՞վ է։ Մէկը՝ ճանչելով զիս՝ պատասխանեց թէ [illegible] է։ Թէ եւ ծածկաբար կը խօսակցէին, բայց ես կը լսէի։ «Ի՞նչո՞ւ եկեր է, ի՞նչ բան ունի հոս։ —Անշուշտ լուր առնելու համար, որպէս զի հրատարակէ [illegible]ին մէջ։ — Ատոր համար է նէ, պէտք է ըսենք իրեն թէ հոս Հոգաբարձութեան սենեակ է, նստելու կամ լուր առնելու տեղ չէ. եկեղեցի թող երթայ կամ ուրիշ տեղ մը։»

Բաւական խորհրդակցելէ եւ գործն իրարու վրայ նետելէ ետեւ, մէջերնէն յանդգնագոյնն ինծ դառնալով, կրկնեց վերի խօսքերը։ Պատասխանեցի թէ «եկեղեցի մտնել անհնարին ըլլալով եւ ուրիշ նստելու տեղ չգտնելով՝ հոս եկայ նստելու, թէ որ ուրիշ նստելու սենեակ մը կայ, հոն երթամ նստիմ։ —Ատ մեր մտածելիք բանը չէ․ ըսի՛նք ես, հոս գործ ունեցողը միայն կուգայ, նստելու տեղ չէ։ —Ուրեմն դուրս պէտք է ելնեմ։ —Հարկաւ։»

Դուրս ելայ, ձիապանս գտայ, եւ հեծայ գնացի Թօփ-Գարու մօրեղբօրս տունը, եւ հոն զուարճութեամբ ժամանակ անցունելով, իրիկուան մօտ մեկնեցայ եւ գնացի տունս։

Հետեւեալ օրն՝ ուրբաթ՝ Պատրիարքարան երթալով, հիւանդանոցին մէջ կատարուած հանդէսին եւ տրուած ճաշին վըրայ պէտք եղած տեղեկութիւնները Ս. Պատրիարքէն առի եւ հետեւեալ օրն հրատարակեցի։ Պատրիարքը դիտողութիւն ըրաւ ինծ հանդէսին ներկայ չգտնուելուս վրայ․ ես ալ պատմեցի եղելութիւնը․ զարմացաւ եւ ցաւ՝ յայտնեց Հոգաբարձուներուն ամբարտութեան վրայ։

Շաբաթ օրը գրասենեակս նստած էի, զիս հրաւիրող ժողովական ամիրային սպասաւորն եկաւ, եւ զիս տեսնելով ըսաւ թէ՝ «Հինգշաբթի օրը աղան ձեզ հարցուց եւ փնտռել տուաւ հիւանդանոցին մէջ․ կասկածելով թէ արդեօք հիւանդացա՞ծ էիք, յատկապէս զիս ղրկեց տեղեկութիւն մ'առնելու։— Ես վաղը տուն պիտի գամ կը հասկցունեմ իրեն» պատասխանեցի։

Հետեւեալ օրը, կիրակի, տունը կ'երթամ եւ զիրար ողջունելէ անմիջապէս յետոյ՝ Հինգշաբթի օրը հիւանդանոցէն բացակայութեանս պատճառն հարցուց։ Պատմեցի եղելութիւնը, սաստիկ սրտնեցաւ, առանց յայտնի ընելու։

Չորեքշաբթի օրը, գերագոյն ժողովոյ նստին մէջ, կարեւորութիւն տալով այս դէպքին, կը կոչուին հոգաբարձուներն, եւ ժողովին ու Ս. Պատրիարքին կողմէ հրաւիրուած լրագրապետի մը անարգանք ըրած լինելնուն համար կը յանդիմանուին։ Մէջերնէն մէկը, ճշդիւ այն որ զիս ճանչցած էր, Բիւրքճիւ պաշի Հ. աղա, խրոխտաբար պատասխանելով, Մաքսուտ ամիրան կ'ըսէ. «Աս աղաները շատ յոգնած ըլլալով, քղանցքնին գետինները կը քսուի կոր, պէտք է որ հանգիստ ընեն»։ Եւ անմիջապէս ժողովը պաշտօնանկ ընելով երեք հոգաբարձուները, նոր անձինք անուանեց անոնց տեղ։

Ինչպէս որ վերը յիշեցի, արտաքին կերպարանքն ալ, խոշոր ընչացք կամ ճերմակ ու մեծ մօրուք, բաւական նպաստաւոր միջոցներ էին մարդ մը յարգելի ընելու։

Օր մը Պատրիարքարան երթալով՝ հոգելոյս Յակոբ Պատրիարքին հետ կը տեսակցէի, քանի մը Կիւրինցիներ ներկայացան խնդրոյ մը համար։ Մէջերնին փառահեղ ճերմակ մօրուքով ծերունի մը կար, որ Վէզիր խանի մօտ կօշկակար էր։ Պատրիարքը զայն իր մօտ հրաւիրեց ակնածական շարժումով մը, եւ իր մօտ նստեցուց բազմոցին վրայ, միւսներն ոտքի վրայ կեցած՝ իրենց խնդիրը ներկայացուցին, քահանայէ մը գանգատ։ Պատրիարքն իր պատասխանները միշտ ծերունին ուղղելով՝ անոր կարծիքն առնել կ'ուզէր․ բայց խեղճ մարդն երկու խօսք ընելու անկարող ապուշ մ'էր, զոր խորամանկ Կիւրինցիները մի միայն մօրուքին համար բերած էին։

Մեկնելնէն յետոյ՝ հարցուցի Պատրիարքին թէ կը ճանչէ՞ր այն ծերունին։ «Ոչ, չեմ ճանչնար ըսաւ, բայց ի՛նչ փառաւոր մօրուք մ'ունէր, կաթողիկոսի արժանի։»

Յայնժամ հասկըցայ որ սպիտակափառ մեծ մօրուքը կաթողիկոսի համար փընտռուած կարեւոր հանգամանքներէն մին էր, եւ այս պատճառաւ էր անշուշտ որ հոգելոյս Մատթէոս եւ Գէորգ կաթողիկոսները կանուխէն մեծ խնամք տարած էին իրենց մօրուքին։

Կ. Ս. ԻՒԹՈՒՃԵԱՆ

(*) Գերագոյն ժողովոյ գլխաւոր անդամներն, ինչպէս որ խոստացեր էին ինծ, յատկապէս հրաւիրելով իրենց ծանօթ արհեստաւորները, պարտք գրեր էին անոնց վրայ, որ անպատճառ Մասիսի բաժանորդ գրեն իրենց այն արհեստակիցներն, որք կրնային 100 դրշ վճարել։

(**) Քանի մը տարի յետոյ Մասիս անունը տալ սկսան։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12/24 ԴԵԿՏ. 1896

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ.

Աւստրիոյ խորհրդարանը յուզեալ նիստ մ'ունեցաւ դեկտ. 19 ին։ Ելմտացոյցի վիճաբանութեան առթիւ միջամտեց Մ. Բէրնէրսթորֆէր, որ միակ ռամկավարական երեսփոխանն է այդ ժողովին մէջ։ Նախագահ Պառօն Խըլումէձքի դժուարաւ զսպեց Մ. Բէրնէրսթորֆէրը՝ որուն խանդավառ համակրութեան ցոյցեր ըրին հակասեմականք։ Խորհրդարանը արձակուրդէն ետքը պիտի քուէարկէ ելմտացոյցը։

— Վաճառականութեան նախարար Մ. Գանիէլ յայտարարեց թէ կառավարութեան կողմէ իբրեւ պաշտօնական Բարիզի 1900 ի Արուեստահանդէսին ներկայ պիտի ըլլայ վաճառականութեան նախորդ նախարար Մ. Լուքա։

Կը յուսայ որ երկրագործներն եւ արհեստաւորները չպիտի գլանան ո և է զոհողութիւն, որպէս զի Հունգարիա արժանապէս ներկայացուի Արուեստահանդէսին մէջ, եւ իր առաջումները հաւատարիմ պատկերն ըլլան իր տնտեսական կացութեան եւ յառաջդիմութեան։

—Երկաթուղւոյ գործաւորներէն յիսունի չափ մարդիկ զոհ եղան կազի պայթման, քանի չափ ծանրապէս վիրաւորուածներ կան, շատեր ալ անբուժելի եղած են։

ՍՊԱՆԻԱ

Մ. Քանովաս երկար խորհրդակցութիւն ունեցաւ պատերազմական եւ ծովային գործոց նախարարներուն հետ։ Այս խորհրդակցութիւնը գաղտնի պահուած է, սակայն կը կասկածուի թէ Փուպայի եւ Փորթօ-Ռիկոյի մէջ քաղաքական եւ վարչական բարեկարգութիւններ մտցնելու համար եղած ըլլայ։

Մ. Քանովաս յայտարարած է որ Վաշինկթընի նախարարութիւնը խոհեմութիւն պիտի ընէ եւ չպիտի յօժարի որ Ամերիկայի խուժանը իր կամքը քալեցնէ խորհրդարանին մէջ։ Եւ իրաւցնէ, Սպանիոյ կառավարութիւնը մինչեւ հիմա ցաւ մը չունի Միացեալ Նահանգներու դէմ։ Երկու կողմէն ալ

ժողովուրդն է որ յուզուած է։ Արտաքին գործոց խորհրդական Մ. Օլնէյ միշտ խոհեմութեան կողմը բռնած է։ Առաջիկայ արձակուրդը ամէն մարդու խորհրդածելու ժամանակ պիտի տայ, և եթէ սակայն արտաքին գործոց յանձնաժողովը իր դիրքին մէջ յամառի, և խորհրդարանը անոր կողմը հակի, այսինքն եթէ Միացեալ Նահանգներու խորհրդարանը որոշէ ճանչնալ Քուպայի անկախութիւնը, անտեղի չէ կարծել թէ Քլիվլէնտ նախագահ իր վէթօ տայ, և այս կերպով որոշման նոր առաջարկութիւն մը հարկ ըլլայ։

—Մ. Քանովաս յայտարարած է թէ Քուպայի պատերազմը պիտի որոշէ Անգլիեանց մէջ բարենորոգութեանց գործադրութեան թուականը։ Ամէն պարագայի մէջ անոնք նախ պիտի գործադրուին Բորթօ-Ռիքօյի մէջ։

Գալով Միացեալ Նահանգներուն, Սպանիա բնաւ վէճ չպիտի հանէ անոր դէմ. բայց ցորչափ ես նախարարապետ եմ, ըսաւ Պ. Քանովաս, Սպանիոյ վեհապետութեան դէմ ոճիր մը գործուելուն չպիտի հանդուրժեմ։ Հանդարտութեամբ կ'ըսեմ, առանց ձայնս բարձրացնելու, վասնզի պէտք չկայ։ Բայց որոշած եմ խօսքիս տէր ըլլալ։ Ահա իմ վերջին բառս։

ՍԵՐՊԻԱ.

Ալեքսանդր թագաւոր երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ զանազան կուսակցութեանց պետերուն հետ, ինչպէս են Մ. Մ. Ռիսթիչ, Բաշիչ, Կարաչանին, քաղաքական կացութեան դժուարութեանց մասին, և անոնց յայտարարեց թէ իր փափաքն էր Մ. Սիմիչի յանձնել չէզոք նախարարութեան մը կազմութիւնը, որպէս զի 1869 ի սահմանադրութեան վերաքննութեան ձեռնարկէ, 1888 ի Սահմանադրութիւնը հիմ բռնելով։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Դարձեալ միևնոյն խնդիրը. Քուպայի անկախութեան ճանաչումը կըզբաղեցնէ խորհրդարանը։ Մ. Օլնէյ ի զինաց կառավարութեան խիստ լեզու կը գործածէ առաջ գացողներուն դէմ։ Իրաւ է որ խորհրդարանի անդամներէն մին կը կարծէ թէ առաջարկուած միջամտութիւնը տարի մը առաջ ըլլալու էր՝ երբ կարելի էր դեռ փրկել Ամերիկացի հպատակաց ստացուածքները, բայց հիմա որ կղզին աւերակ դարձած է, այդ միջամտութիւնը անօգուտ է, և Սպանիոյ հետ դժուարութիւններ բանալու միայն կը ծառայէ։

Մ. Մաք Քինլի՝ Քուպայիներուն համակրելով հանդերձ յայտարարած է որ չփափաքիր ապագայ կառավարութիւնը կաշի բռնուած տեսնել Սպանիոյ հետ, և կը յուսայ որ պահպանողական ոգին պիտի յաղթանակէ Համաժողովին մէջ։

ՔՈՒՊԱ.

Քալիքսդ Կարսիա պետը Սպանիական կարաւանի մը վրայ յարձակելով ետ մղուեցաւ, թողլով երեսունը հինգ մեռեալ և բազմաթիւ վիրաւորեալներ։ Անոր մարգիկներէն մէկն ալ գերի ինկաւ։ Սպանիայեց կորուստն է տասնըութ մեռեալ և հարիւր երեք վիրաւոր։

Զօրավար Վէյլէր իր զինուորական գործողութիւնները պիտի սկսի (սկսաւ արդէն, ինչպէս հեռագիրը այսօր կը ծանուցանէ) Բինար տէլ Ռիօ գաւառին մէջ։ Միւս կողմէ կիմացուի թէ Աբէգլթէկիա մարքիզը՝ Քուպայի կուսակցութեան պետերէն մին՝ յայտարարած է որ բոլոր Քուպայական կուսակցութիւնները նպաստաւոր են հիմա բարենորոգութեանց գործադրութեան։

ԻՏԱԼԻԱ

Մ. Պոմպէօ, Մոլէնթի երեսփոխանը Ֆրանսայի հանրային կրթութեան նախարար Մ. Ռամպօյէն նամակ մ'ընդունած է, որուն հետեւեալ հատուածները կը հրատարակէ Օփինիոնէ.

«Շնորհակալ եմ այն զգացումներէն՝ զոր կը բարեհաճիք արտայայտել ինձ մեր երկու ազգերուն մէջ ըլլալիք յարաբերութեանց մասին. Գիտեմ որ այդ զգացումները հին են ձեր մէջ, ես ալ կատարելապէս մասնակից եմ անոնց։

Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ կընքուած նոր դաշնագրերը ոչ թէ միայն առանձինն կարեւոր են, այլ մանաւանդ այն հետեւութիւններով զոր կրնան առաջ բերել, զոր անշուշտ առաջ պիտի բերեն, և այն նոր ուղղութեամբ, որ այս սկզբնաւորութիւնը պիտի տայ մեր երկու երկիրներուն յարաբերութեանց։»

Միւս կողմէն շատ մը ընդդիմադիր թերթեր պատրուակ բռնելով Իտալիոյ խորհրդարանին մէջ յայտնուած յոյսը, թէ Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ կարելի է ուղղակի առեւտրական դաշնագիր մը կնքել, կը շարունակեն իրենց պայքարը ցոյց տալու համար թէ Ֆրանսա Իտալիայէն աւելի շահ ունի առեւտրական յարաբերութեանց վերահաստատուելուն մէջ։ «Ի՞նչ կրնանք յուսալ Ֆրանսայէն, կը գոչէ Ռոմա։

Մենք շատ աւելի ապրանք կ'արտածենք դէպի Ֆրանսա, քան Ֆրանսա դէպ Իտալիա։

Նոր դաշնագիրը Ֆրանսական վաճառականութեան նպաստաւոր պիտի ըլլայ բոլորովին, այնպէս որ եղրերու փոփոխութիւն մը պիտի ունենանք։ Պիտի յաղթուինք հո՛ն ուր հիմա յաղթող ենք։

ԱՆԳԼԻԱ.

Արեւմտեան Հնդկաց գաղթականներուն բողոքը իր արդիւնքը ունեցաւ։ Թագուհին մասնախումբ մը կարգեց քննութիւններ կատարելու համար Բրիտանական Անգլեանց գաղթականութեան մէջ շաքարի մշակութեան պայմաններուն վրայ։ Այս մասնախումբին նախագահն է Սըր Հէնրի Նորմէն որ փայլուն ասպարէզ մ'ունեցած է իբրեւ Ճամայիքի կառավարիչ, և որուն առաջարկից Մ. Կլատսթըն Հնդկաստանի փոխարքայութիւնը. մասնախումբին անդամ են, նախագահէն զատ, Սըր Դաւիթ Պարպըր, Հնդկաստանի վաղեմի պաշտօնակալ մը և հեղինակ երկմետաղեան դրութեան վրայ յօրինուած գրքի մը, Սըր Էտուըրտ Կրէյ, Խորհրդարանին երիտասարդ փայլուն անդամներէն մին, որ վերջերս երկու ազատական նախարարութեանց մէջ արտաքին գործոց խորհրդականի պաշտօն կը վարէր։ Վերջապէս մասնախումբին քարտուղարն է Մ. Օլիվըր՝ Մ. Չէմպըլէնի անձնական քարտուղարներէն մին, որ գաղթային պաշտօնարանին մէջ պետն էր արեւմտեան Հնդկաց գործերուն։ Շաքարի մշակութեան մասնագէտ մ'ալ կայ մասնախումբին մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ.

Կոլէն տը Ֆոնթէն կը ծանուցանէ թէ Զարեվիչը ձմեռը Ապասթուման անցընելէ վերջ, առաջիկայ գարնան պիտի երթայ հարաւային Ֆրանսա, Միջերկրականի եզերքը։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Թէմբ տ'Ալէքսանտրի ծանուցանելէ յետոյ թէ Եգիպտոս պաշտօնապէս և ուղղակի չ'պիտի մասնակցի 1900ի տիեզերական Արուեստահանդէսին, հետեւեալ լուրը կուտայ,

«Կիմացուի թէ մեծահարուստ ընտանիքներ Ֆրանսայի ներկայացուցիչ Մ. Կոկորտանի գալուն կ'սպասեն, անոր յայտարարելու համար թէ իրենք պատրաստ են իրենց դրպանէն տեսնել Եգիպտական բաժնին ծախքերը։ Այժմէն հրաւիրատուութեան գումար մը պիտի գտնեն, և պիտի ընդունին իրենց ներկայացուած ծրագիրը։ Այդ ճիւղը պիտի կոչուի «Բարիզի եգիպտական ազգային արուեստահանդէս»։

ՖՐԱՆՍԱ

Հանրապետութեան նախագահն ընդունեց տը Վոկէ դէրակոմսը՝ որ պաշտօնապէս իմացուց Մ. Մ. Ալպէր Վանտալի և Անտրէ Թէօրիէի ընտրութիւնը իբրեւ անդամ Ֆրանսական Ակադեմիի։

—Ներքին գործոց նախարար Մ. Պարթու Նոր Սորպոնի ամփիթատրոնին մէջ նախագահեց հանդէսի մը՝ որ կը տրուէր ի պատիւ Մ. Թէօֆիլ Ռուսէլի։

Մ. Ռուսէլ հեղինակն է այն օրէնքին՝ որ իր պաշտպանութեան տակ առաւ անօգնական փոքրիկ տղաքները։

Հանրապետութեան նախագահն իր կողմէն ղրկած էր դնդապետ մը։

Պ. Պէրժըրոն խօսեցաւ յանուն Բժշկական Ակադեմիի։ Մ. Թիւրէ ուսանողներու ընդհանուր ընկերակցութեան նախագահը Մ. Ռուսէլի ներկայացուց համալսարանական երիտասարդութեան խոնարհ մեծարանքները։ Ատենաբանը ըսաւ թէ ամէն նոր սերունդ ժառանգութիւն մը կ'ընդունի, զոր պարտի պահպանել և ճոխացնել, և յետոյ շնորհակալ եղաւ պատուական մարդասէրին որ իր կեանքին և իր գործին օրինակովը ցոյց տուաւ թէ ինչ է բարութիւնը և բարերարութիւնը։ Այսպէս վերջացուց։

«Ժամանակէ մ'ի վեր երիտասարդները իբրեւ պազարին կ'ամբաստանուին։ Չեմ գիտեր թէ ինչ էին առաջուան ուսանողները, բայց կը յուսամ թէ անոնց չափ կարող ենք աղնիւ զասերը հասկնալու։ Թէ ի՛նչ պիտի ըլլանք կեանքին մէջ, մէկը չկրնար ըսել, ոչ ալ մենք, բայց ամենքս մեր սրտին մէջ փառասիրութիւն մ'ունինք, որ իրաւցընէ չափազանց մեծ է, և քիչերը պիտի տեսնեն անոր իրականացումը, բայց գեղեցիկ է այն և բեղնաւոր։ Յաջողելու համար, տէր, պիտի յիշենք ձեր օրինակը և ձեր յաւիտենական նշանաբանը. բարութիւն և բարութիւն։»

Ամենէն վերջը խօսեցաւ Մ. Պարթու, յիշեցնելով Մ. Ռուսէլի գեղեցիկ աշխատութիւնները, և շնորհաւորեց զայն յանուն կառավարութեան։ Այս ճառէն վերջ Մ. Ռուսէլի մարմարեայ կիսարձանը ծածկող քօղն ինկաւ եւ խանդավառ ցոյց մ'եղաւ պատկառելի մարդասէրին։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱԺԱՆՍ ՆԱՑԻՈՆԱԼ

ԻՏԱԼԱՑԻ ԳԵՐԻՆԵՐԸ

Պազէ, 23 Դեկտ. — Ներածայինի հազարապետ 300 Իտալացի գերիներով Պազէ եկաւ։ «Սոլֆերինօ» շոգենաւով Նաբոլի պիտի երթան։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Պոմպէյ, 23 Դեկտ. — Ասիական ժանտախտը զգալի կերպով կ'աւելնայ Քուրրաքէի մէջ։

ՆԵԿԻՒՍԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ

Ս. Բէդրսպուրկ, 23 Դեկտ. — Նեկիւսին պատուիրակները՝ Օթթօ և Լէոնթիէֆ, որ Ռուսիոյ Կայսեր քով կը գտնուէին պաշտօնով, մեկնեցան Ս. Բէդրսպուրկէն։

ՀՆԴԿԱՉԻՆՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

Բարիզ, 23 Դեկտ. — Բերինի Ֆրանսական դեսպան Մ. Ժէրար հաւանօրէն Մ. Ռուսոյի յաջորդը պիտի ըլլայ Հնդկաչինու կառավարչութեան մէջ։

ԹՈՆԲԻՆ

Բարիզ, 23 Դեկտ. — Գաղթային պաշտօնարանը եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ ծովահէններու թիւը մեծապէս նուազած է. անոնց մեծ մասը հնազանդութիւն յայտնած է կառավարութեան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐ

Սոֆիա, 23 Դեկտ. — Ֆէրտինանտ իշխան Ալեքսանդրի կարգին մեծ աստիճանը նուիրեց Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպան Մ. Քամպոնի, և Վիէննայի դեսպան Մ. Լոզէի։

ՔՈՒՊԱ.

Հավանա, 23 Դեկտ. — Վէյլէր զօրավար 40 փոշտով իր զինուորական գործողութիւնները պիտի շարունակէ Բինար տէլ Ռիօ, զոր կը յուսայ խաղաղեցնել ի մօտոյ։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Պէլկրատ, 23 Դեկտ. — Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ՝ Ալեքսանդր թագաւոր ի մօտոյ պիտի նշանուի Ֆրեաերիկ արքեդուքսին աղջկան Մարի-Քրիսթինի, արքեդքսուհւոյն հետ։ Արքեդքսուհին Կրաքովի ծնած է 1879 նոյեմ. 17 ին։

ԼԵՒՈՆ ԺԳ. ՊԱՊԸ

Հռոմ, 23 Դեկտ. — Լեւոն ԺԳ. պապը կարդինալները ընդունեց Ծննդեան տօներուն առթիւ։ Իր առողջական վիճակը շատ աղէկ կ'երեւէր։

ՍԵՐՊԻԱ

Պէլկրատ, 23 դեկտ. — Թագաւորը մերժեց ստորագրել մահու պատժի օրէնքը զոր քուէարկած էր Սքուփչինա։ Նախարարաց խորհուրդը այս մասին որոշում մը պիտի տայ այսօր։

ԻՍԿԻՒՊԻ ՄԵՏՐԱՊՈԼԻՏԸ

Վիէննա, 23 Դեկտ. — Վաւերական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ Սերպիոյ նախարարապետ Մ. Նովագովիչ շրջաբերական մը ղրկեց Պէլկրատի օտար տէրութեանց ներկայացուցիչներուն Իսկիւպի մետրապոլտի գործին վրայ։

ՏՈՔ. ՍՈՒԱՔԵԼ ԴԱՐԱԴԱՇ որ շատ լաւ Գերմաներէն գիտէ, երեք ամիսէ ի վեր Վիէննա գնացած էր Գերմանական բժշկութեան մասնագիտութիւններն ուսումնասիրելու համար, անցեալ օրուան Էքսբրէսով վերադարձաւ Պոլիս։

ԳՐԱՏՈՒՆ

Պ. ՊԱԼԵՆՑ

20 Չագմագճըլար Եօգուշու Կ. Պոլիս 20

Կը ծանուցուի թէ՝ սոյն գրատունն վերջին տարիներս բազմաթիւ նորանոր հրատարակութիւններով ճոխացուցած է իր գրոց տեսակները, ընդարձակած է իր գործառնութեանց շրջանակն եւ վայելած վստահութեամբն ալ կեդրոն եղած է հրատարակիչ վրայ ծանօթ հեղինակաց գործերուն։

Հետեւաբար գրատունս դիմել կը հրաւիրուին Արդոյ հասարակութիւն, նոյնպէս գաւառական վարժութիւնք, որոնք դժուարութիւն չպիտի կրեն իրենց փնտռած տեսակները գտնելու կարեւոր զեղչերով։

Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՍԻՍ»Ի (14)

ՍԱՌՈՅՑԷ ԱՆԱՊԱՏԸ

ԺՈՒԼ ՎԵՐՆ

Նաւազներու պետը հոն կծկեցաւ քարի մը ետեւ, որ զինքը բոլորովին կը ծածկէր արջուն աչքէն, որ միշտ միեւնոյն տեղը կեցած, կը շարունակէր իր տարօրինակ երերումները՝ օդը քիթէն վեր քաշելով։

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՓՈՔՐ ԵՒ ԱՐՋԸ

Հաթրաս և Տօքթորը տուն դարձան։

«Գիտէք ըսաւ առաջինը, որ բեւեռային արջերը փոկ կորսան,» և իրենց գլխաւոր սնունդը կընեն զայն։ Ամբողջ օրեր ճեղքերու եզերքը անոնց համար դարանի կը մնենն, և կը խղդեն զանոնք իրենց թաթերով, երբ անոնք երեւին սառոյցներուն մակերեւոյթը։ Ուստի արջը չխրտչիր փոկին ներկայութենէն։ Ընդհակառակն։

—Կարծեմ թէ հասկցայ խորհուրդդ, ըսաւ Տօքթորը. վտանգաւոր է։

—Բայց յաջողելու հաւանականութիւն կուտայ, պատասխանեց նաւապետը։ Պէտք է ուրեմն գործադրել զայն։ Պիտի հագնիմ փոկին մորթը, և պիտի սահիմ սառոյցէ դաշտին վրայ։ Ժամանակ չի կորսնցնենք։ Լեցուր հրացանդ, և ինձի տուր։»

Տօքթորը պատասխան տալու բան մը չունէր. ինք անձամբ կընէր՝ ինչ որ իր ընկերը պիտի փորձէր. տնէն դուրս ելաւ՝ հետ առնելով երկու կացին, մէկը Ճոնսընին՝ միւսը իրեն համար. յետոյ Հաթրասին ընկերացած՝ բլուրին կողմը գնաց։

Հոն Հաթրաս փոկի արդուզարդն ըրաւ, մտնելով մորթին մէջ՝ որ գրեթէ ամբողջովին կը ծածկէր զինքը։

Նոյն միջոցին Տօքթորը լեցուց իր հրացանը վերջին ձեռք մը վառօդով, յետոյ անոր մէջ սահեցուց անգլիկ գնտակը՝ որ երկաթի կարծրութիւն և կապարի ծանրութիւն ունէր։ Այս ընելով՝ զէնքը Հաթրասի յանձնեց՝ որ աներեւոյթ ըրաւ զայն իրեն հետ փոկին մորթին տակ։

«Գնա, ըսաւ Տօքթորին, Ճոնսընի քով. ես քանի մը վարկեան պիտի սպասեմ հակառակորդս ճամբէն մոլորցնելու համար։

—Քաջութիւն, Հաթրաս, ըսաւ Տօքթորը։

—Հանգիստ եղիր, բայց մի՛ երեւիր հարուածէս առաջ։»

Տօքթորը արագ արագ հասաւ սառնակոյտին քով՝ որուն ետեւը կը կենար Ճոնսըն։

«Է՛, ի՞նչ եղաւ, ըսաւ այս վերջինը։

—Է՛, սպասենք։ Հաթրաս ինքզինքը կը զոհէ մեզ փրկելու համար։»

Տօքթորը յուզուած էր. դիտեց արջը՝ որ աւելի բուռն խռովութեան մը նշաններ կուտար, որպէս թէ մօտալուտ վտանգի մը սպառնալիքը կըզգար։

Քառորդ ժամ վերջ փոկը կը սողար սառոյցին վրայ, շրջան մը ըրած էր խոշոր հատորներուն ետեւէն արջը աւելի աղէկ խաբելու համար, որ այն ատեն իրմէ յիսուն ձողաչափ հեռի էր։ Արջը նշմարելով զայն՝ ամփոփուեցաւ ինք իր վրայ, և կը ջանար ինքզինքը ծածկել։

Հաթրաս խորին ճարպիկութեամբ մը կը նմանցնէր փոկին շարժումները, և եթէ առաջուց գիտցած չըլլար, Տօքթորը անշուշտ պիտի խաբուէր։

«Այս՛ այդպէս, այս՛ այդպէս, կըսէր Ճոնսըն ցած ձայնով։»

Երկակենցաղը դէպի կենդանին երթալով հանդերձ կը կեղծէր չնշմարել զայն։ Կը ձեւացնէր ճեղք մը փնտռել իր տարրին մէջ խորասուզուելու համար։

Արջն իր կողմէն՝ սառոյցի կտորուանքներուն շուրջը դառնալով՝ վերջին ծայր խոհեմութեամբ անոր կողմը կերթար. իր բոցավառ աչքերը կը շնչէին ամենատատանելի ցանկութիւն, ամիսէ մը՝ թերեւս երկու ամիսէ ի վեր ծոմ կը պահէր. և զիպուածը հիմա իրեն կը ղրկէր ապահով որս մը։

Փոկը քիչ ատենէն տասը քայլ միայն հեռի էր իր թշնամիէն, այս վերջինը յանկարծ երեւան ելաւ, հսկայ ոստում մ'ըրաւ, և ապշած, սարսափահար կանգ առաւ Հաթրասէն երեք քայլ հեռի, որ իր փոկի մորթը մէկ կողմ նետելով, ծունկը գետինը դրած, արջին նշան կառնէր։

Հարուածը մեկնեցաւ, և արջը սառոյցին վրայ թաւալեցաւ։

«Յառա՛ջ, յառա՛ջ, գոչեց Տօքթորը։»

Եւ Ճոնսընի ետեւէն փութաց կռուոյն վայրը։

Անճոռնի անբանը ուղղաբերձ մէկ թաթով օդը կը ծեծէր, մինչդեռ միւսով ազուա մը ձիւն կառնէր իր վէրքը գոցելու համար։

Հաթրաս տեղէն չէր շարժեր. կըսպասէր՝ դանակը ձեռքը։ Բայց աղէկ նշան առած էր, և ապահով գնտակ մը զարկած էր անդող ձեռքով մը. իր ընկերները դեռ չհասած՝ դանակն ամբողջովին խոթած էր կենդանիին կոկորդին մէջ, որ տապաստ կիյնար այլ եւս չվերականգնելու համար։

«Յաղթութի՛ւն, գոչեց Ճոնսըն։

—Կեցցէ՛ Հաթրաս, կեցցէ՛,» ըսաւ Տօքթորը։

Հաթրաս՝ բոլորովին անխռով՝ բազուկները խաչաձեւ ըրած՝ կը դիտէր հսկայաբերձ մարմինը։

«Հիմա գործելու կարգը եկաւ ինձի, ըսաւ Ճոնսըն. այդ երէն գետին փռելը աղէկ է. բայց պէտք չէ սպասել որ ցուրտը քարի պէս կարծրացնէ զայն. անկից ետքը ոչ մեր ակռաները և ոչ մեր դանակները կրնան բան մ'ընել։»

Այն ատեն Ճոնսըն սկսաւ մորթել այս վիթխարի անբանը՝ որուն հասակին կոյտը գրեթէ եզան մը կը հաւասարէր, ինը ոտք երկայնութիւն և վեց ոտք լայնութիւն ունէր. անոր լինտերէն դուրս տնկուած էին երկու ահագին ժանիք երեք մատ երկայն։

Ճոնսըն անոր փորը բանալով, ջուր միայն գտաւ ստամոքսին մէջ. յայտնի էր որ արջը երկար ատենէ ի վեր բան մը կերած չէր. սակայն շատ գէր էր, և հազար հինգ հարիւր լիպրայէն աւելի կը կշռէր. չորս կտոր բաժնուեցաւ՝ որոնց իւրաքանչիւրը երկու հարիւր լիտր միս տուաւ, և որսորդները բոլոր այս միսը քաշեցին մինչեւ ձիւնէ տունը առանց մոռնալու կենդանիին սիրտը՝ որ դեռ ուժով կը բաբախէր երեք ժամ ետքը։

Տօքթորին ընկերները սիրով պիտի թափէին այդ հում մսին վրայ, բայց զանոնք զսպեց և զայն եփելու ժամանակ խնդրեց։

Ձիւնատնի՝ տուն մտնելով՝ հոն տիրող ցուրտին վրայ զարմացած մնաց. ջերմոցին մօտենալով՝ բոլորովին մարած գտաւ զայն. առտուան զբաղումները, նոյն իսկ յուզումները մոռցնել տուած էին Ճոնսընի այդ հոգը՝ որ սովորաբար իր վրայ էր։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կատարելապէս ապաքինած է և այսօր Բերայի Արքեպիսկոպոսարանին մէջ պիտի նախագահէ Քաղ. Ժողովի նիստին ինչպէս նաև Սահմանադրութեան վերաքննող յանձնաժողովին։

Նորին Ամենապատուութիւնը մտադիր է վաղ առտու Պատրիարքարան իջնել։

Դպրեվանքի Միաբաններէն Տ. Բաբկէն վրդ. շրջուն քարոզիչ անուանուած է մայրաքաղաքիս հայ եկեղեցիներուն։

Ֆրնուզի վանքին վանահայր Տ. Նիկողոս Եպիս. Դաւիթեան, որ առանց Պատրիարքարանի գիտութեան Սիս ուղևորած էր, մեղայագրով մը խնդրած է Պատրիարքարանէն որ բաւ համարուի իրեն նկատմամբ եղած պաշտօնազրկութեան որոշումը և կոչուի Պոլիս։

Մշոյ Առաքելոց և Նորշէն (այժմ վերջին կաթոլիկ) գեղերու մէջ տարիներէ ի վեր հողային դատ մը կար որ երկու կողմերուն մեծ վնասներ պատճառեց։ Այս անգամ Պոլսոյ վճռաբեկ ատեանը ի նպաստ Առաքելոցեցիներու որոշում տուած ըլլալով, վճռագիրը հաղորդուեցաւ Մշոյ Առաջնորդարանին։

Խասգիւղի Ներսիսեան ուսումնական թաղական խորհրդոյ երկու անդամները հրաժարականնին ղրկած են Պատրիարքարան։

Արմաշի դպրեվանքն իր ուսմանց դասընթացքը կը շարունակէ. իր նորընծայ վարդապետներէն մէկ քանին Պոլիս հրաւիրուելով, Ազգ. Պատրիարքարանի կրօնական դիւանին մէջ օգնական քարտուղարի, և Թաղային եկեղեցեաց մէջ շրջուն քարոզչի պաշտօն պիտի ստանան։

Ս. Պատրիարք Հայրը որոշած է վարդապետ ձեռնադրել Արմաշի Դպրեվանքի սաներէն Ներսէս սարկաւագ Դալէմքեարեանը որ անձնական տկարութեան պատճառաւ իր ընկերակիցներուն հետ չկրցաւ վարդապետ ձեռնադրուիլ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Կալապակ էֆէնտի Ֆոլիկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 100 ղշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս, Ազնուաշուք Միքրան էֆէնտի Պարոնիկեան, անդամ Հուգուգի դատարանին Կ.Պոլսոյ։

ՄԱՍԻՍ

Կը հրատարակուի ամէն առտու շատ կանուխ, և ցրուիչներուն կը տըրուի. Պապը Ալի ճատտէսի Սապահի տպարանին տակ, Նազարէթ էֆէնտիի Քրաաթ Սալոնին մէջ։

Ամէն առտու շատ կանուխ կարելի է գտնել Մասիսը թէ գիւղերու մէջ, թէ նաւամատոյցներու վրայ։

ՕՐԱՑՈՅՑ

1897 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Սէրվիչէնեան–Բէյի Մ. Փ. Ալլահվերտեան

Հիւանդանոցի

Տպագրութիւն Սերովբէան

ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱ

Յառաջիկայ Երկուշաբթի օրուընէ ըսկսեալ կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով և Հիւանդանոցի գրասենեակը, Պոլիս Մեծ Նոր Խան միջին յարկ, Թ. 48, 49, 50, 51։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Տրապիզոնի կրթական տեսուչ Քէնան և Սիվասի կրթական տեսուչ Խուլուսի էֆէնտիներուն, Լաֆիքէի կրթական տեսուչ Թէվֆիգ պէյին իրենց բարւոք պաշտօնավարութեանը համար Մանիքէի երկրորդ աստիճան շնորհուեցաւ։

Ծգօտրաի նահանգին Արճէշիսար գաւառակին գայմագամ կարգուեցաւ, Ունեա գիւղախմբին նախորդ միւտիր Խալրահիմ Նիազի էֆ. որ կատարեց օրինական երդումը։

Պէյրութի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազ անուանուեցաւ Հալէպի նահանգին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մուսթաֆա Համիտ էֆ.

Նիյտէ գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Սէրֆիչէ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Զիյա պէյ,

Նիյտէ գաւառին նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական կարգուեցաւ, իրաւաբանական վարժարանի շրջանաւարտ Հասան Թահսին էֆ.

Այնթապի առեւտրական դատարանին նախագահ կարգուեցաւ, Հալէպի նահանգին կեդրոնին նախնական դատարանին գործադիր պաշտօնեայ Համիտ էֆ.

Քրէտի Լիոնէ դրամատան Պոլսոյ մասնաճիւղի տնօրէն, Ֆրանսական հըպատակ Գ. Պլանշէի երկրորդ կարգի Օսմանիէ, յիշեալ մասնաճիւղին օգնական տնօրէններէն Իտալական հպատակ Գ. Անժ Մանոթթի և Օսմ. հպատակ Գ. Իգնատ Պօլսօնի 4րդ կարգի Մէճիտիէ շնորհուեցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Կայսերական կառավարութեան յառաջիկայ 1313 ելմտական տարւոյն ելմտացոյցը մասնաւոր յանձնաժողովի մը կողմէ խմբագրուած և Նախարարաց բարձր խորհուրդին մէջ քննուած, յետոյ մազպաթայով մը մատուցուած էր Ն. Կայսերական Վեհափառութեան։ Կայսերական Իրատէ մը կը հրամայէ որ այդ ելմտացոյցը գործադրութեան դրըւուի յառաջիկայ տարւոյն սկիզբէն։ Որոշուած է յիշեալ ելմտացոյցը համառօտակի հրատարակել մէկ երկու օրէն։ Ինչպէս պիտի տեսնուի այդ հրատարակութենէն, Վեհ. Սուլթանին շնորհիւ նորհաստատուած հասոյթներու և թոշակներու և ընդհ. ծախքերու վրայ ի գործ դրուած խնայողութեանց իբր հետեւանք, Պետութեան հասոյթներուն ու ծախքերուն մէջ կատարեալ հաւասարակշռութիւն մը ձեռք բերուած է. աւելց դատ 15 հազար ոսկի հասոյթի աւելցուածին մ'ալ գոյացած է։ Նորին Կայս. Վեհափառութիւնն, որուն բարձր փափաքն է Պետութեան բարօրութիւնն ու հարստութիւնն ապահովել, երբէք ընդունած չէ որ իր Կայսերական Անձին յատկացած գումարներն զերծ մնան ընդհանուր խնայողութիւնէն և հրամայած է անոնցմէ ալ հարիւրին տասը զեղչել։ Նորին Կայսերական Վեհափառութեան փառաւոր նախորդներուն ատեն, ելմտական քանակի վեհ. Կայսեր Անձին համար տարեկան ինն հարիւր տասն և չորս հազար 400 ոսկի կը վճարէր Կայսերական Անձնական Գանձին, ի բաց առեալ այն գումարները զոր կառավարական ուրիշ շրջանակներու գանձերը կը վճարէին հասոյթի աւելցուածին և արտասովոր ծախքերու անունով, ինչպէս նաև հարիւր երկու հազար հինգ հարիւր երեսուն երկու ոսկւոյ այն գումարը որ Կայսերական Անձնական Գանձին բանեցուցած Խասէքի Մախաուսէի Վարչութեան, Հէրէքէի հանքին, կտաւի և ֆէսի կայս. գործարաններուն տարեկան հասոյթներէն կը գոյանար։ Սակայն Ն. Կայս. Վեհափառութեան գահակալութենէն յետոյ, թէ կառավարական շրջանակներուն վճարած գումարները և թէ Խասէքի Մախաուսէի, Հէրէքէի հանքին, կտաւի ու ֆէսի գործարաններու հասոյթը կառավարական շրջանակներուն թողուած են բոլորովին. և ելմտական բաժնորդութիւններ դիւրացնելու համար, Վեհ. Կայսեր Անձին յատկացուած յիշեալ գումարէն որ ինը հարիւր հազար ոսկի աւելի է, երկու անգամ զեղչ եղած է չորս հարիւր քսան երկու հազար ութ հարիւր ութսուն երկու ոսկիի չափ։ Ասկէ զատ այս անգամ քսան հազար ոսկիի զեղչ մ'ալ շնորհած է. որով վերոյիշեալ թողուած հասոյթներէն զատ, մինչեւ ցարդ, հինգ հարիւր եօթանասուն հինգ հազար չորս հարիւր ոսկիի կարեւոր գումար մը զեղչուած է։ Արդ. ամբողջ Կայսերական պալատին, և բոլոր կայսերազուն իշխաններուն, բարձրապատիւ Սուլթաններուն և ուրիշ բարձր գերդաստաններու ծախքերուն ամենամեծ մասը, Կայսերական Անձին յատկացուած յիշեալ գումարներէ կ'առնուէր. երբ Ն. Կայսերական Վեհափառութիւնը այդ զեղչէն յետոյ բնականաբար յառաջ գալիք անձկութիւնն նկատի չ'առնելով, հիմա ալ տարեկան քսան հազար ոսկիի կարեւոր գումար մը թողելու շնորհ կ'ընէ, ասիկա սքանչելի ապացոյց մ'է թէ որքան բարձր ու վսեմ է Կայսերական գթութիւնն ու ողորմածութիւնը, որով կամք կ'ընէ Պետութեան բարօրութիւնն ու հարստութիւնը կատարելութեան հասցնել ու պաշտօնեաներուն, որբերուն և այրիներուն վիճակը բարելաւել, իր Կայսերական անփոխարինելի շնորհներով ու բարեգործ։ Նախարարաց խորհուրդը, այս առթիւ ալ Կայս. Վեհափառութեան երախտագիտութեան աղօթքները կրկնելով, մազպաթա մը մատուցած է յառաջ Կայսերական գահոյից։ Երբ կայսերական շնորհ եղող այս քսան հազար ոսկին աւելցուի վերոգրեալ տասնը հինգ հազար ոսկիին, ելմտացոյցի հասոյթի աւելցուածինը հասած կ'ըլլայ վաթսունը հինգ հազար ոսկիի։

Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, երէկ հեռագրուած է Խիտավէնտիկեարի նահանգին կուսակալ Վէհմ. Զիւնի փաշաի որ Պոլիս գայ։

Եւրոպա և ուրիշ տեղեր գաղթող ու առանց արտօնութեան գնացող Հայերուն, վերադառնալու համար երկու ամիս պայմանաժամ որոշուած ու վերջերս ալ այդ պայմանաժամին տասը օր աւելցուած էր, այդ տասն օրն ալ աւարտած ըլլալով, Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ այդ պայմանաժամը տասնը հինգ օր եւս երկարել։

ԲԱՐՁՐ. Եպարքոսը մասնաւոր թէզքէրէով մը հաղորդած է Հայ բանտարկեալց ներման Իրատէն, դատական և ոստիկանական նախարարութեանց։ Դատական նախարարութիւնն ալ հեռագրով հրամայած է նահանգներու վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազներուն, Կայս. Իրատէին համաձայն, ազատ արձակել Հայ բանտարկեալները։

Հարկ եղած հրամաններն ալ տրուած են, որպէս զի մանկուան դատապարտուածներն ալ կառավարութեան կողմէ որոշուած բերդի մը մէջ վար դրուին մինչև որ ինքզինքնին ուղղեն։

Ներման այս Իրատէն մասնաւոր թէզքէրէով մը հաղորդուած է Հայոց Պատրիարքին որ զայն ծանուցած է կրօնական ու քաղաքական ժողովներուն և գաւառներու առաջնորդարաններուն։ Այս առթիւ Ն. Կայսերական Վեհափառութեան արեւշատութեան համար աղօթքներ եղած են։

«ԹԻՐՃԻՄԱՆԸ ՀԱԳԻԳԱԹ» կըսէ որ, մտադրութիւն կայ կազմելու բարձր յանձնաժողով մը որ պիտի բաղկանայ պետական կարեւոր պաշտօնատարներէ և որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ պաշտօնէից ընտրութիւնը, զանոնք կարգել ու պաշտօնանկ ընել, փոխադրել, պատժել, զեղծում ընողներն դատաստանի ենթարկել, անոնց մասին տրուելիք վճիռները քննելով ջնջել կամ հաստատել, կենսագրութեանց գործածութիւններուն ուշադրութիւն ընել։

ԴԱՀԻՐԷԷՆ Տէյլի Նիւզի կիմացնեն թէ Եգիպտոսի մէջ վերստին աւազակութիւններ սկսած են։ Աւազակներն (Քինէ)ի նահանգին մէջ գտնուող գիւղի մը վրայ յարձակած, ոստիկանական պաշտ մը և քանի մը ոստիկաններ սպաննած ու ձիերն ալ յափշտակած են։

ԱՆՑԵԱԼ օրը Տիֆոն Եօլու գրասարանի տէր Արիֆ սպաննուած էր իր տանը առջեւ, իրաւաբանական վարժարանին դիմացը։ Մարդասպանները մինչեւ հիմա ձերբակալուած չէին։ Արդ կիմացուի որ ոստիկանական պաշտօնեայ Մուսթաֆա էֆէնտիի ջանքով ու ճարտարութեամբը, անցեալ գիշեր ժամը երեք ու կէսին, մարդասպանները ձերբակալուած են Էսէ Մէյտանի մէկ տան մէջէն, ուր պահուած էին։ Ասոնք են Շաքիր, Բիզէցի Ալի և ընկերն Սիվասցի Հասան։ Շաքիր խոստովանած է որ այդ սպանութիւնը կատարած են սպանեալ Արիֆի փեսան Սիւլէյման Սըրրիին յորդորումով, որ նաև վաթսուն ոսկի վճարած էր իրենց։ Արիֆի տանը գտնուող Բէյքեր անուն կին մ'ալ սպանողներուն տանը դուռը բացած և այսպէս օգնած է, որով ինքն ալ ձերբակալուելով քննութեան ենթարկուած է։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան մէջ թուղթ Շէյխի պէյի նախագահութեան ներքեւ գտնուող փարչական յանձնաժողովը չորեքշաբթի օր ալ գումարուած, ու խորհրդակցութիւններ կատարած է։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդն չորեքշաբթի օր նիստողութեան առաւ Սէլանիկի երկու յոյներու խրկած տեղեկագիրը որով բողոք կը յայտնուի մետրապոլիտ Տ. Աթանասիոսի դէմ։ Մօնէքէօր կըսէ թէ կարելի է որոշուի Սէլանիկ մասնաւոր պաշտօնեայ մը խրկել քննութեան համար։

ԻԶԶԷՏՏԻՆ պէյի նախագահութեան ներքեւ գտնուող այն յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի վերցնել Րէժիի վերատեսչութեան և հանրային պարտքի փարչութեան միջեւ գտնուող անհամաձայնութիւնը, չորեքշաբթի օր եւս գումարուեցաւ պետական խորհրդարանը և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՄԱՀՄԻ ԴԷՏ իվան Արսիթօֆ երեք տարւան առժամանեայ աքսորութեան դատապարտուած էր, որովհետև ժողովելու դիտաւորութեամբ վիրաւորած էր Ռումէլի Գաւաղի Պաթիսկ գիւղի բնակիչ Ահմէտը։ Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ յիշեալ անձը, դատական թուղթերովը միասին յանձնել Պուլկար պաշտօնեաներուն։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀՐԵՏԱՆԻՆ. Թնդանօթաձանի վերատեսչութիւնը, Թօբհանէի ձուլարաններուն մէջ շինել կուտայ երեսունը վեց լեռնային թնդանօթներ, 7½ սանթիմեթրնոց որոնք կրնան գործածուիլ թէ սովորական վառօդով և թէ անծուխ վառօդով։ Այս թնդանօթները մտերս պիտի ղրկուին երկրորդ, երրորդ, չորրորդ զօրաբանակներուն։ Պաշարներու այլերն ևս որոնք Թօփհանէի գործարաններուն մէջ շինուած են, Քրուբի գործարաններուն գինին կէսովը շինուած են։

ԲԱՐԱՓՆԵՐՈՒ ընկերութեան մաքսային մթերանոցին երկրորդ բաժանումն ալ շինուելու վրայ է առաջինին քով։ Արդէն մեծապէս տարածն հաստատուած է։ Երկու բաժանումներն ապակեւոր նրբանցքով իրարու միացած պիտի ըլլան։ Տարածութիւնը պիտի ըլլայ երկու հազար հինգ հարիւր քառակուսի մէթր։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ԱՆՑՔԸ. Իգտամ մէջ կը կարդանք. Թայմզի Պոլսոյ թղթակցին նայելով, Կայսերական կառավարութիւնը պահանջած է մեծ պետութեանց դեսպաններէն որ իրենց հիւպատոսներուն հետեւեալ հրահանգները տրուին.

Ա. Տարտանէլ հասնող ամէն նաւ պարտաւոր ըլլայ մաքսային իշխանութիւններուն ծանուցանել մը ներկայացնելու։

Բ. Առողջապահական յանձնախումբերը նաւերն այցելելու իրաւունք պիտի ունենան։

MORRHUOL

Մօրիւօլ Շարօթօն փոքր ծաւալի տակ կը ներկայացնէ Թիւթոյն մօրիւ ձկան իւղը, բաց ի ճարպոտ մասէն։ Այս դեղ ընդունելութիւն կը գտնէ, վասն զի տղաք, կիները և նոյն իսկ երիտասարդները չեն կրնար այն անախորժ ըմպելին խմել, շուտով կանգնէնէ հազը, ախորժակը կը բացուի և ուժերը տեղը կը բերէ։

RÈCLAME SUR LE QUINQUINA FERRIGINEUX

Հանրածանօթ առած մըն է թէ ինչ որ լաւ է ժամանակին կը դիմանայ. այսպէս, վերջերս հնարուած երկաթախառն դեղերուն մէջ ոչ մէկը կրցած է մոռցնել կախոր Ֆէթիժինեօի Բինոի օշարակը. քլորոսը, անարիւնութիւնը, աչշականութիւնը, արեան տկարութիւնը, ստամոքսատապերը բուժող էն ազդեցիկ դեղն է. պատճառն յայտնի է, քանի որ այս դեղ կը պարունակէ ոսկորներու և արեան տարրերը՝ յուծեալ ֆոսֆադ մը ֆէռի և քինոի ներկայութեան պատճառաւ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Դեկտ. 12/24 1896

Անուանական	Վճարեալ	Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ
100			Քնս. Օէրիա A } 1%	———
100			» » B	———
100		1881	» » C	———
100			» » D գոցուած	22 13
400			բացուած	22 13
100			միջօրէ	———
100			Ռում. եկթ. գոցուած	101 75
Ֆր. 500		1870	բացուած	101 75
			միջօրէ	101 75
Անվ. 20	Վճր. 10	1890	Օսմանիէ 4%	74 —
22	11	1869	Քրէտի ժէն. Օթ.	7 17
10	5	1872	Սօս. Օթ. տր Շ. Է Վ.	3 03
140	140	1878	Լաւրիում	———
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%	—— .
500	500		Երկաթուղիւ (Գրթ.	—— —
20	8	1882	Թըմպաքեօ (Բժթ. 5%	—
500	500		(Գրթ.	488 —
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	13 35
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկալէթ 6%	1 34
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովգրն. Ընկ.	4
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	342 —
Քարափներու բաժնեթղթոց գին				455 —

ՈԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) DԻ ՎՐԱՅ	Օ.Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	4	12½
1 ամսուան համար	7	50
1 օրուան համար	1	75
Ուքսոր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	10 —
Փարիզ »	Ֆր.	23	
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիոր.	10	87½
Երլին չէք	Մարք.	18	57½

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	00
20 Ֆրանքնոց	87	47
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	108	00
Քրիմից	51	10
Ռուպլ Թղթադրամ	8	56
Մէճիտիէ	108	14
Մանր արծաթ	——	—
Մէթալիք	——	—
[illegible] Ղալաթիոյ Մաքսատան Տէրօս	——	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 23 Դեկտեմբեր		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնխկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	——	—
D (Բացուած »	—	—
D (Գոցուած »	20	37
Ռումելիի Երկաթուղի »	102	50
Բրիտրիզէ »	420	—
Մաքսային Պարտաթուղթք »	462	—
Օսմանիյէ »	346	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	312	50
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	529	—
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	41
» » 4½% »	105	79
» Իտալական »	—	—
Քրէտի Լիոնէ »	764	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	——	—
Քոնդուառ տ'էսքոնդ »	——	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	——	—
Եգիպտական Միացեալ »	533	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	240
ՎԻԵՆՆԱ 23 Դեկտեմբեր		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	52	25
Օսմ. Ռէժի »	154	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	119	90
» Փարիզի »	——	—
ԼՈՆՏՐԱ 23 Դեկտեմբեր		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	—
» » B »	31	62
» » C »	20	90
D (Բացուած »	20	25
D (Գոցուած »	20	25
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% Երաշխաւորեալ.	——	—
» » 1894 3½% Եգպ. Հրկ.ով	——	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	13	96
Այտընի Երկաթուղի »	12	—
Միացեալ Եգիպտական »	104	65
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	111	06
Պուլկար. Փոխառ. »	95	75
» » Նոր 6% »	—	—
Ռանթ Հելլենական 5% 1881 »	28	50
» » 5% 1884 »	28	50
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	412
ՊԵՐԼԻՆ 23 Դեկտեմբեր		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	—	—
Ռումելիի Երկաթուղի »	103	—
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Գրթղթ. »	—	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	170
» Փարիզի » 3 ամիս	——	—
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	——	—

ՍԳՈԴԻ ՄՕՌԻՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1889

Պարոնայք Սքօթ և Պօուն,

Յերմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սքօթին էմուլսիոնը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց թոքային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօրիւ ձկան իւղէն և կըյանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԷՍ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

NEVRALGIES ԳԼԽԱՑԱՒ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ԳԱՆԱՑ, ... հանանց ՁԼԽՏՈՒԹԻՒՆ, եւ ջղային բոլոր ցաւերը ... անմիջապէս կը դադրին ... ՏՈՔԹ. ՔՐՈՆԻԷՐԻ ՀԱՆԳՍՏԱՑՈՒՑԻՉ ՊԻՂԱՏՆԵՐՈՎ, տուփը 3 ֆր. ... Փարիզի Դեղ. Լեալիէ, 23, Մոնէ փողոց եւ ամէն լաւ դեղարաններու մէջ: Կ. Պոլիս:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ձանազան տեսակ լօռումի
ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ
Եսկի-Զապթիէ ելքէն ... թիւ 57
ՊՈԼԻՍ

ՆՈՐՈՒՂՋԻԹԻ
ՄԵՍԱՃԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի եռամեակ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներու (երթեւեկութիւն) ...

Լոնտոնէ մեկնում ամէն կիրակի. Մարսիլիա՝ մեկնում ամէն շաբաթ օր, ... Կ. Պոլիս, ... ժամ 4ին ...

Բաց աստի, ամէն տասնըհինգ օրը, ...

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ
...

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՍՔԻ ԳԻԾ
...

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ԳԱԴՈՒՄԻ ԳԻԾ
... 425

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Լուքանիա	7718	Ֆէրնիա	4561
Քամբանիա	7718	Սամարիա	3574
Ումբրիա	7391	Սամարիա	2403
Էթրուրիա	7268	Պալոմա	2393
Սերվիա	5587	Սաքսոնիա	2166
Աուրանիա	5517	Սփրիւս	2246
Ալպինիա	4809	Քորինիա	2144
Ոտիօ	4557	Թօփիտօտօ	4899
Ալէքսօ	2143	Արոօզօօ	1855
Թէսար	1876	Քամբանիա	12950
Շեբպոսի	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիասոնս խան, թիւ 401
Ղալաթիա 571

Ավստրիական Լլոյտ ընկերութիւն
ԹՐԻԵՍՏԷ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄ. ՈՒԱԾ 1831ԻՆ
ՀՐԱԳԷՉ, ԿԵԱՆՔ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ընդհ. գործակալ, ԱԼԹԻԸՐ ՄԻՋՐԱՃԻ
Ղալաթիա, Քամենտան խան թիւ 2
548 56—150

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 9/21 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 10/22 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէէոնի ճամբով
Դշ. 11/23 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամ 11ին։
Դշ. 11/23 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 12/24 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 13/25 Աղեքսանդրիոյ Սառօնանիքի, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ. — Դեկտեմբեր 10/22, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը ... 562

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԸԱՑ Ն ԵՒ ՄԱՐՌԵԱՆ
Ն. ԲԱԶԲԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի եւ Պաթումի միջեւ կանոնաւոր բեռնակիր ...
Մինչեւ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի մեկնի դեկտեմբեր 29ին (Ը. Ն.):
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղիով ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորաց եւ ապրանքի ... նաւուղիէ, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐՀՊՈՒԼ
575 Մեմեանէ փողոց թ. 10

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերպուլ, Պորտօյի, Մարսիլիայի եւ Սեւ Ծովի միջեւ ...

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Պամֆէօ	3000	Թիպերիա	2500
Անպիօ	3000	Թիպիօ	2400
Թէպիէր	3000	Օսայրիս	2250
Քեմարոսս	3000	Բէլիա	2250
Մարոս	3000	Աֆրիքա	2000
Սամսոնի	3000	Կասօրիք	1500
Պարթեմիա	2500	Կիպէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Ուիքօյ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԵՒ ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվերպուլ

Արտօնատէր Կ. Ս. ԽԻԹԻԻՃԵԱՆ

Տոքթ. Յ. Շիրինեան
Իւր բնակութիւնը հաստատած է Դուրմ-Դարու Պատրիարքարան փողոց (Մօլլա Թաշը) թիւ 15 տունը, ուր կընդունի ամէն օր իրեն դիմող հիւանդները։
Իւր ստացած երկարամեայ փորձառութեամբն եւ գիտական վերջին մեթոտներով պիտի դարմանէ երկու սեռի ներքին ամէն տեսակ հիւանդութիւնները ինչպէս նաեւ տղայոց տկարութիւնները։
Ջրի դարման, ամէն հինգշաբթի կէս օրէ վերջ իր բնակարանը։ 587 37—40

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ «ՍՍԳՐԻՍ» ՎԵՐՆԻՇԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՍԵՒ ՄՈՒՐԻ
Վաճառանիշ
ԽՄՈՐԱԿ ՊԱՏՍՏՈՎ
S C H I P F, S R P E K & COMP.
VIENNE, I. LOTHRINGERSTRASSE, 3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ R. et F. Heer Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Երթեւեկութիւն կառախումբերու
1896 Սեպտ. 8 |Հ.Տ.| չորեքշաբթիէն սկսեալ
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ
ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		թ.34 ճամբ. Առ.սու	թ.4 խառն Առ.սու	թ.6 ճամբ. Առ.սու	թ.8 ճամբ. Առ.սու	թ.10 ճամբ. Իրենկ.	թ.12 ճամբ. Իրենկ.	թ.14 ճամբ. Իրենկ.	թ.16 ճամբ. Իրենկ.	թ. խառն	թ. ճամբ.	թ. ճամբ.	թ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Բարաքէօյ Կամուրջ	մկնմ.	12 40	2 5	4 5	5 35	7 35	9 —	10 30	11 30				
Հայտար Փաշա	ժմնմ.	1 5	2 30	4 30	6 —	8 —	9 25	10 55	11 55				
	մկնմ.	1 25	2 43	4 40	6 10	8 15	9 33	11 5	12 5				
Քըզըլ-Թօփրագ	»	—	2 51	4 48	6 18	8 24	9 41	11 13	12 13				
Ֆէնէր-Եօլու	»	1 35	2 56	4 52	6 22	8 29	9 45	11 17	12 17				
Կէօզ-Թէփէ	»	—	3 1	4 57	6 27	8 35	9 50	11 22	12 22				
Էրէնքէօյ	»	1 46	3 8	5 2	6 32	8 40	9 56	11 27	12 28				
Գօզթանըքը	»	1 56	3 18	5 10	6 41	8 50	10 4	11 36	12 37				
Մալթեփէ	»	2 8	3 28	5 20	6 51	9 5	10 16	11 48	12 48				
Քարթալ	»	2 22	3 39	5 31	7 2	9 21	10 29	12 1	1 1				
Բէնտիք	ժմնմ.	2 32	3 47	5 39	7 10	9 32	10 38	12 10	1 10				
	մկնմ.	2 38	—	—	—	9 40	—	—	—				
Թուզլա	»	2 59				10 6							
Կէյպզէ	»	3 19				10 31							
Տիլ-իսքէլէսի	»	3 41				11 57							
Թավշանճըլ	»	3 51				11 10							
Հէրէքէ	»	4 6				11 29							
Եարըմճա	»	4 26				12 53							
Թիւթիւն-Չիֆթլիք	»	4 39				12 9							
Տէրինճէ	»	4 46				21							
Իզմիտ	ժմնմ.	5 3				37							
	մկնմ.	5 27											
Պէօյիւք-Տէրպէնտ	»	6 1											
Սաբանճա	»	6 26											
Ատա-Բազար	»	6 50											
Կէյվէ	»	7 34											
Աք-Հիսար	»	7 56											
Մէքէճէ	»	8 25											
Լէֆքէ	»	8 50											
Վէզիր-Խան	»	9 25											
Պիլէճիք	ժմնմ.	10 6											
	մկնմ.	10 20											
Բարաքէօյ	»	11 28											
Պօզիւք	»	12 10											
Ին-Էօնիւ	»	12 56											
Չաւրուր-Հիսար	»	1 26											
Էսկի-Շէհր	ժմնմ.	2 4											

իրկն.

ԱԼԱՅՈՒՆՏ ՔԻՕԹԱՀԻԱՅԻ ԳԾԻՆ ՃԻՒՂԸ

ԵՐԹ — ԿԱՅԱՐԱՆ	Կառ. թ. 324 Խառն Առաւօտ	Կառ. թ. 326 Խառն Իրիկն.
	ժ. վ.	ժ. վ.
Ալայունտէ մեկն.	02 5	1 15
Քիօթահիա ժամն.	02 25	1 35

ԴԱՐՁ — ԿԱՅԱՐԱՆ	Կառ. թ. 323 Խառն Առաւօտ	Կառ. թ. 325 Խառն Իրիկն.
	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիօթահիայէ մկն.	01 05	12 20
Ալայունտ ժմն.	01 25	12 40

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		թ.1 ճամբ. Առ.սու	թ.3 ճամբ. Առ.սու	թ.31 ճամբ. Առ.սու	թ.5 խառն Առ.սու	թ.7 ճամբ. Իրիկն.	թ.9 ճամբ. Իրիկն.	թ.33 ճամբ. Իրիկն.	թ.11 ճամբ. Իրիկն.	թ. ճամբ.	թ. ճամբ.	թ. խառն	թ. ճամբ.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Էսկի-Շէհր	մկնմ.							10 40					
Չաւրուր-Հիսար	»							11 16					
Ին-Էօնիւ	»							11 48					
Պօզիւք	»							12 24					
Բարաքէօյ	»							12 58					
Պիլէճիք	ժմնմ.							1 48					
	մկնմ.							1 58					
Վէզիր-Խան	»							2 34					
Լէֆքէ	»							3 9					
Մէքէճէ	»							3 40					
Աք-Հիսար	»							4 5					
Կէյվէ	»							4 28					
Ատա-Բազար	»							5 20					
Սաբանճա	»							5 37					
Պէօյիւք-Տէրպէնտ	»							6 4					
								6 36					
Իզմիտ	ժմնմ.			— —									
	մկնմ.			11 30				7 —					
Տէրինճէ	»			11 47				7 15					
Թիւթիւն-Չիֆթլիք	»			11 58				7 24					
Եարըմճա	»			12 14				7 37					
Հէրէքէ	»			12 42				8 3					
Թավշանճըլ	»			12 55				8 14					
Տիլ-իսքէլէսի	»			1 6				8 24					
Կէյպզէ	»			1 35				8 51					
Թուզլա	»			1 58				9 16					
								9 39					
Բէնտիք	ժմն.	— —	— —	2 23	— —	— —			— —				
	մկնմ.	12 5	1 24	2 33	4 20	6 11	7 40	9 49	10 58				
Գարթալ	»	12 14	1 34	2 48	4 29	6 20	7 40	10 2	11 10				
Մալթեփէ	»	12 25	1 46	3 06	4 40	6 31	8 —	10 17	11 25				
Գօզթանըքը	»	12 35	1 57	3 19	4 50	6 42	8 10	10 30	11 36				
Էրէնքէօյ	»	12 44	2 9	3 31	5 1	6 51	8 20	10 40	11 43				
Կէօզթէփէ	»	12 48	2 13	3 35	5 5	6 55	8 24	— —	11 47				
Ֆէնէր-Եօլու	»	12 53	2 18	3 40	5 10	7 —	8 30	10 49	11 52				
Քըզըլ-Թօփրագ	»	12 57	2 22	3 44	5 14	7 4	8 34	— —	11 56				
Հայտար-Փաշա	ժմնմ.	1 3	2 29	3 52	5 20	7 10	8 40	10 57	12 3				
	մկնմ.	1 10	2 35	4 2	5 26	7 16	8 45	11 15	12 8				
Բարաքէօյ Կամուրջ	ժմնմ.	1 35	3 —	4 27	5 51	7 41	9 10	11 40	12 33				

ՑԵՏԱԳԱՅ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐԸ ՈՒՐԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ՊԻՏԻ ԵՐԹԵՒԵԿԵՆ. — 522, 532, 529 և 531 ԹԻՒ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐԸ ՈՒՂՂԱԿԻ ՊԻՏԻ ՄԵԿՆԻՆ ՄԻՒՍ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ ՈՒՂԵՒՈՐՔ ՖԷՆԷՐ-ՊԱՂՉԷԻ ԿԱՅԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ՈՒՐԻՇ ԿԱՌՔԵՐՈՒ ՄԷՋ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻՆ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ	թ.522 Առ.սու	թ.524 Առ.սու	թ.526 Առ.սու	թ.528 Առ.սու	թ.530 Իրիկն.	թ.532 Իրիկն.
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քրիյ. Կամուրջէն մեկն.	3 25	5 5	6 35	7 40	9 30	10 30
Հայտար-Փաշա »	4 11	5 40	7 11	8 17	10 2	11 15
Քըզըլ-Թօփրագ »	4 18	5 47	7 18	8 26	— —	11 22
Ֆէնէր Պաղչէ եօլը »	4 23	5 55	7 25	8 32	10 11	11 26
Ֆէնէր-Պաղչէսի ժմն.	4 30	6 2	7 32	8 39	10 18	11 33

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ	թ.521 Առ.սու	թ.523 Առ.սու	թ.525 Իրիկն.	թ.527 Իրիկն.	թ.529 Իրիկն.	թ.531 Իրիկն.
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ֆէնէր-Պաղչէսիէն մեկ.	5 10	6 15	7 50	9 25	10 24	11 38
Ֆէնէր-Պաղչէ եօլը »	5 23	6 28	8 01	9 36	10 33	11 46
Քըզըլ Թօփրագ »	5 27	6 32	8 5	9 40	10 37	11 50
Հայտար-Փաշա »	5 40	6 45	8 20	10 —	11 5	12 10
Կամուրջ ժմնմ.	6 5	7 10	8 45	10 25	11 30	12 35

ԷՍԿԻ ՇԷՀՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. թ. 122 Խառն Առաւօտ
		ժ. վ.
Էսկի-Շէհր	մեկ.	1 —
Աք-Բունար	»	1 49
Ալփի-Քէօյ		2 35
Պէյլիկ-Ախըր	»	3 3
Սարը քէօյ	»	4 38
Պոլաթլը	»	5 35
Սազըլար		6 20
Պէյլիք քէօբրիւ	»	7 —
Բօլատլը	»	7 55
Մալիքէօյ	»	9 17
Սընճան-քէօյ	»	10 19
Էնկիւրիւ	ժմն.	11 12

իրկն.

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. թ. 121 Խառն Առաւօտ
		ժ. վ.
Էնկիւրիւ	մեկ.	2 10
Սընճան-քէօյ	»	3 6
Մալի-քէօյ	»	4 20
Բօլատլը	»	5 59
Պէյլիք-քէօբրիւ	»	6 51
Սազըլար	»	7 23
Պիչէր	»	8 8
Սարը-քէօ	»	9 18
Պէյլիկ-ախըր	»	10 20
Ալփի-քէօյ	»	11 16
Աք-Բունար	»	11 14
Էսկի-Շէհր	ժմն.	12 41

իրիկն

EMULSION SCOTT
(ՍՔՈԹԻ ՕՇԱՐԱՆ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺԻՒԹ ԻՒՂ
...

Կը բուժէ թոքախտ
Կը բուժէ ...
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ձգողածութիւնը
... ամէնէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։
... դեղավաճառաց եւ դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՐՀԱՒԷԼ